

OKUL ÖNCESİ
DÖNEMDE
MÜZİK EĞİTİMİ

Prof. Gökay YILDIZ

Ankara
2019

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE MÜZİK EĞİTİMİ

Prof. Gökay YILDIZ

©Tüm Hakları Saklıdır. 2019.

Bu kitabın Türkiye'deki basım, yayın, satış hakları Anı Yayıncılık Eğitim ve Danışmanlık San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri herhangi bir bilgi depolama ve erişim sistemiyle, mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, aktarılamaz, dağıtılamaz.

Yayıncı Sertifika No	: 16003
Matbaa Sertifika No	: 13268
ISBN	: 978-605-170-300-8
Nota Yazımı	: Doç. Dr. Gökhan ÖZDEMİR
Kapak Tasarımı	: Kezban KILIÇOĞLU
Mizanpaj	: Kezban KILIÇOĞLU
Baskı	: Sözkese Matbaacılık
Adres	: İvedik OSB 1518. Sokak Mat-Sit İş Mrk. No: 2/40 Yenimahalle-ANKARA
Tel	: 0 312 395 21 10

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Prof. YILDIZ, Gökay
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE MÜZİK EĞİTİMİ

Anı Yayıncılık, Ankara/Türkiye
2019, 1. Baskı, viii + 192 Sf., 19,5 x 27,5 cm

ISBN: 978-605-170-300-8

**Eğitim, Müzik Eğitimi, Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Dönem Müzik Eğitimi,
Erken Çocukluk Dönemi Müzik Eğitimi, Müzik Etkinlikleri**

Anı Yayıncılık
Kızılırmak Sokak 10/A
Bakanlıklar/Ankara
Tel: 0 312 425 81 50 pbx
e-posta: aniyayincilik@aniyayincilik.com.tr
<http://www.aniyayincilik.com.tr>

A harfinin evrimi

Değerli Eğitimciler
Sevgili Annem ve Sevgili Babamın Anısına...

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I: ÇOCUK VE MÜZİK

Çocuğun Müziksel Gelişimi / **1**

Doğum Öncesi Dönem Müziksel Gelişim / **3**

Bebeklik Dönemi Müziksel Gelişim (0-12 ay) / **4**

Erken Çocukluk Dönemi Müziksel Gelişim (1-2 yaş, 3-5 yaş) / **5**

Orta Çocukluk Dönemi Müziksel Gelişim (5-7 yaş) / **6**

Çocuğun Müziksel Gelişimi ile İlgili Temel İlkeler / **7**

Müziğin Çocuğun Yaşamındaki Yeri ve Önemi / **9**

Müziğin Çocuğun Gelişim Alanlarına Etkileri / **10**

Müziğin Bilişsel Gelişime Etkisi / **11**

Müziğin Dil Gelişimine Etkisi / **16**

Müziğin Sosyal ve Duygusal Gelişime Etkisi / **20**

Müziğin Motor Gelişime Etkisi / **24**

BÖLÜM II: OKUL ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİMİNİN BOYUTLARI

Ses Eğitimi / **32**

İşitme Eğitimi / **38**

Çalgı Eğitimi / **41**

Ritim Eğitimi / **43**

Dinleme Eğitimi / **48**

Müziksel Devinim ve Dans Eğitimi / **49**

Müzikli Dramatizasyon ve Müzikli Öykü Oluşturma Eğitimi / **50**

BÖLÜM III: OKUL ÖNCESİ DÖNEM MÜZİK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- Dalcroze Yöntemi / 57
- Kodaly Yöntemi / 61
- Orff Yöntemi / 64
- Suzuki Yöntemi / 70
- Dramatizasyon Yöntemi / 72

BÖLÜM IV: OKUL ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİMİNDE ORTAM DÜZENLEME

- Müzik Odası veya Müzik Sınıfı / 77
- Elektronik Araçlar / 78
- Müzik Çalgı ve Araçları / 78
  - Ezgili Vurmalı Çalgılar / 79
  - Ezgisiz Vurmalı Çalgılar / 80

BÖLÜM V: OKUL ÖNCESİ MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN TÜRLER VE

DAĞARCIK

- Çocukların Eğitiminde Kullanılan Müzik Türleri / 89
  - Tekerlemeler / 89
  - Saymacalar / 93
  - Ninniler / 94
  - Türküler / 95
  - Çocuk Şarkıları / 98
  - Çalgı Müzikleri / 125

BÖLÜM VI: OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI ÜZERİNE

DEĞERLENDİRMELER

- Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları / 137
- Okul Öncesi Eğitimin Amaçları / 138
- Okul Öncesi Eğitimin Temel İlkeleri / 139
- Gelişim Özellikleri, Kazanımlar ve Göstergeleri / 140
  - Bilişsel Gelişimle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları / 141

Bilişsel Gelişim Kazanımları ve Müzik Etkinlikleri /	146
Dil Gelişimiyle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları /	155
Dil Gelişimi Kazanımları ve Müzik Etkinlikleri /	158
Sosyal ve Duygusal Gelişimle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları /	165
Sosyal ve Duygusal Gelişim Kazanımları ve Müzik Etkinlikleri /	169
Motor Gelişimle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları /	173
Motor Kazanımlar ve Müzik Etkinlikleri /	175
Öz Bakım Becerileriyle İlgili Kazanımlar, Göstergeleri ve Açıklamaları /	176
Öz Bakım Becerileri ve Müzik Etkinlikleri /	178
Okul Öncesi Eğitim Ortamı ve Öğrenme Merkezleri /	180
Müzik Merkezi /	181
Etkinlik Türleri ve Açıklamaları /	182
Müzik Etkinliği /	183
KAYNAKLAR /	185

ÖNSÖZ

Müzik-insan ilişkisi, insanlık tarihinin her döneminde ve insan yaşamının her evresinde varolagelmıştır. Bu ilişki, doğumdan bebekliğe, bebeklikten çocukluğa, çocukluktan gençliğe, gençlikten yetişkinliğe ve yaşlılığa kadar insan hayatında farklı türlerde ve niteliklerde bazen dolaylı, bazen dolaysız kurulmuştur. Anneden dinlenen ilk ninniden sokakta oynanan oyundaki tekerlemeye, sayılamaya; eğlenmedeki müzikten kederdeki ağrıya kadar müzik, insanın duygusu, düşüncesi ve dili olmuştur.

Müzik, çocukların günlük yaşantısının ayrılmaz bir parçasıdır. Evde, okulda, sokakta, parkta dolayısıyla her yerde ve günün her saatinde müzik, çocukların günlük yaşantılarını çeşitlendiren ve zenginleştiren bir etkinlik alanıdır. Duygu ve düşüncelerini yansıtmada, bedenlerini uyumlu ve dengeli kullanmada, öğrenme kapasitelerini geliştirmede, dil yeterliklerini artırmada ve sosyalleşmelerinde müzik etkinlikleri, çocuklara önemli deneyimler yaşayacakları ortamlar hazırlar.

Müzik etkinlikleri, okul öncesi eğitimin amaçları ve temel ilkeleri çerçevesinde öğretmenlere sunacağı etkili yol ve yöntemlerle zengin bir eğitim içeriği ve süreci yaratmada işlevsel etkinliklerden biridir. Normal veya özel eğitim gereksinimi olan tüm çocukların eğitiminde yer alması gereken müzik etkinlikleri, iyi bir planlama ve uygulamayla çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyeceği gibi, okul öncesi eğitimin başarısı bakımından da önem taşır.

Bu kitabın, okul öncesi öğretmeni adaylarına, müzik öğretmeni adaylarına, okul öncesi öğretmenlerine, müzik öğretmenlerine, çocuk gelişimi ve eğitimi ile okul öncesi dönem müzik eğitimi alanlarıyla ilgilenen kişilere yardımcı olması umulmaktadır.

Kitapta yer alan şarkıların besteci ve söz yazarlarına, çalgı müziklerinin düzenlemelerini yapan müzisyenlere, notaların yazımında verdiği emek ve destek için Doç. Dr. Gökhan ÖZDEMİR'e, kitabın basımını gerçekleştiren Özer DAŞCAN ve Anı Yayıncılık'ın değerli çalışanlarına en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Kitapla ilgili her türlü eleştiri ve düzeltmelere açık olarak tüm hata ve yetersizliklerden sorumlu olduğumu belirtiyor, gelecekte daha gelişmiş bir baskı umuduyla saygılar sunuyorum.

Prof. Gökay YILDIZ

BÖLÜM I

ÇOCUK VE MÜZİK

Çocuğun Müziksel Gelişimi

Gelişme, organizmanın büyüme, olgunlaşma ve öğrenmenin etkileşimiyle sürekli olarak ilerleme kaydeden değişmesidir. Yapısal artışı dile getiren “büyüme”, bedende gerçekleşen nicel değişiklikleri içermektedir. Çocuk, sadece fiziksel olarak büyümele kalmaz, aynı zamanda beyniyle iç organlarının yapı ve büyüklüğünde de değişimler olur. Beynin gelişimi sonucunda ise çocukta giderek artan bir öğrenme, anımsama ve muhakeme yeteneği oluşur. Böylelikle fiziksel büyümeye koşut olarak, çocuk, zihinsel olarak da gelişir. Fiziksel gelişime büyük ölçüde etki eden “olgunlaşma” kavramı, vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilme yeterliğini açıklar. Olgunlaşma, öğrenme yaşantılarından bağımsız olarak kalıtımın etkisiyle oluşan biyolojik bir değişimdir. Gelişimde büyüme ve olgunlaşmanın yanı sıra “öğrenme” de önemli bir boyutu oluşturmaktadır. Öğrenme, bireyin çevresiyle etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan kalıcı izli davranış değişikliğidir. Gelişme, değişikliklerin niceliği yanında, niteliğini de içerir. Gelişme kavramı, düzenli, uyumlu ve sürekli bir ilerlemeyi dile getirmektedir. Gelişme, ürün olarak ele alındığında gelişim bu ürünün süreç yönünü oluşturur. Gelişim, organizmanın döllemeden başlayarak bedensel, zihinsel, duygusal, sosyal ve dil yönünden, belli koşulları olan en son aşamasına ulaşıncaya kadar sürekli ilerleme kaydeden değişimdir. Gelişim, ileriye dönük olup, değişiklikler arasında belirgin bir ilişkiyi de kapsar¹.

Gelişim sürecinin ve kavramlarının müzik ile olan ilişkisini kurmak gerektiğinde ise müziksel gelişimi tanımlayarak başlamak doğru olur. **Müziksel gelişim**, bireyin anne karnında ses ve ses kaynaklarıyla başlayan ilişkisinin, dünyaya gelişiyile birlikte çeşitlenerek zengin yaşantılara dönüşmesine; giderek bu ses ve müzik dünyasının etkin bir alıcısı ve kullanıcısı konumunda ilerlemeler kaydederek oluşturduğu tüm müziksel deneyim sürecine denir. Müziksel gelişme büyüme, olgunlaşma ve öğrenme etkileşimlerinin bir ürünüdür. Bununla birlikte “kalıtım” ve “çevre” etmenlerinin de müziksel gelişimde önemli bir etkisi vardır. Diğer bir deyişle müziksel gelişim kalıtım ve çevre etkileşiminin de bir ürünüdür.

Gelişim, yaşam boyunca meydana gelen bilgi ve yeteneklerdeki aşamalı değişimleri içermektedir. Müzik yeteneği üzerine yapılan çalışmalar, müzikalite için gereken yeteneklerin gelişiminin anne karnında başladığını ve yetişkinliğe kadar devam ettiğini göstermektedir. Müzikal bir sesi doğru olarak

tekrar edebilme, çalgı çalabilme, ritmik hareket edebilme ve duygusal olarak müziğe tepki verebilme gibi yeteneklerin tamamı bilişsel olgunlaşma ve gelişimin bir parçası olarak ilerler².

Müziğin hammaddesi ses ve ritimdir. Müzik doğada var olan tüm seslerden ve ritimlerden esinlenmiştir. İnsan yavrusunun ses ve ritim ile olan ilişkisi ise doğum öncesinde başlar ve bütün yaşamı boyunca en son aşamasına ulaşıncaya kadar sürekli ilerleyerek devam eder.

Bebegin, anne karnındayken, annesinin kalp atışlarından ve annesinin dinlediği müziklerden etkilendiği, böylece sese karşı ilk tepkilerini verdiği, yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır. Anne karnında başlayan bu ilişki, bebeğin dünyaya gelişiyle birlikte kendini farklı bir ortama taşır. Bebek, yeni geldiği bu ortamda kendisini bir ses dünyasının içinde bulur. Bu ses dünyasına kendisi de sesiyle katılmaya başlar. Böylece sesinin çevresiyle iletişim kurmada en etkili araç olduğunu kavrar. Kendi isteklerini ve tepkilerini de yine kendi sesiyle verir. İnsan yavrusunun ses ile olan bu iç içeliği zamanla onun kendisini ifade etmesinin, iletişim kurmasının ayrılmaz bir parçası olur.

Bebekler ilk ağlamayla birlikte iletişim kurmaya da başlarlar. Altı aydan önce ve dokuz aydan sonraki davranışları arasında temel bir fark vardır. Küçük bir bebek için seslendirme, amaçlı değildir; açlık, rahatsızlık ve sevinç yansıtan refleksif harekettir. Anne babaların bu hareket ve sesleri anlaması ve tepki vermesi ile birlikte sosyal etkileşim de başlamış olur³.

Bebekler, yaşamın ilk yıllarında çevrelerinde olup biten her şeyi ses ile algılar. Yapılan gözlemler bebeklerin en gelişmiş duyu organının işitme organı olduğunu kanıtlar niteliktedir. Doğumdan birkaç hafta sonra bebeklerin ani ve yüksek tondaki seslere karşı kasılma davranışı gösterdikleri, yumuşak sesler duyduklarında (annesinin, bakıcısının sesi veya ninni söylendiğinde) rahatladıkları ve bazı tipik hareketler yaptıkları görülmüştür. Böylece, bebeğin ses ve ritim ile olan ilişkisi, bir başka deyişle müziksel gelişim süreci; doğum öncesinde başlayan, her geçen gün olgunlaşma ve yeni öğrenmelerle ilerleyerek yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Ancak, çocuğun müziksel gelişim sürecinde, büyüme, olgunlaşma ve öğrenmelerin yanı sıra kalıtsal özellikler ve çevre etmenleri de önemli rol oynamaktadır.

Doğumdan sonraki ilk bir yıl, bebeğin fiziksel gelişimine bağlı olarak, sessel ve müziksel gelişiminin en hızlı olduğu yıldır. Üçüncü aydan sonra bebekler bazı hareketlere sesin eşlik ettiğini anlamaya başlarlar; beşinci ayda bazı seslere verdikleri yanıtlarda bir artış görülür. Dördüncü ve altıncı aylarda bebekler müzik dinlediklerinde çok dikkatlidirler. Müziğin geldiği yöne döndükleri, dinledikleri ve bittiği zaman annelerine soru sorar bir yüz ifadesiyle baktıkları görülür. Kimi zaman ise müzik sesi geldiğinde bebeklerin ellerindeki işi bıraktıkları ve sesin geldiği yöne dönerek hareketsiz kaldıkları görülür. Normal gelişim içinde olan bebekler sekizinci aydan sonra canlı ritimleri içeren müziklere karşı aktif davranışlarda bulunurlar. Artık, dilin varlığını kavradıkları için müziği sadece pasif bir şekilde dinlemez, ona sesle cevap verirler. Bunu, müzikal olarak anlamsız şekilde belirtirler. Bebek, dokuz aylık olunca müziğe verdiği tepkide bir kalite meydana gelir; müzikten zevk aldığını veya hoşlanmadığını belirtir⁴.

Çocuğun müziksel özellikleri genellikle çocukluk döneminin ilk yıllarından itibaren kendini belli etmeye başlar. Bu olgu, çocukta müziksel oluşum, gelişim ve değişimin erkenden başladığını gösterir. Çocukların yarısında daha 2-6 yaşları arasında görülmeye başlanan özel müziksel kıvılcıklar, hızlı

bir gelişim içinde biçimlenen bireysel müzik yetenekleri olarak ilk en yüksek noktasına 10 ve 11. yaşlarda erişir. Çocukluğun 9 ile 12 yaşları arasını içine alan dönem, müzik davranış bilimcileri ve eğitimcilerince, müziksel güçlerin biçimlendirilmesi açısından çok önemli bir dönem olarak görülür. Bu durum, bu aşamadaki müzik eğitimine özel bir önem kazandırır. Çocukların müziksel gelişimi, 12. ve 13. yaşlara kadar oldukça kolay ve sağlıklı izlenebilir. Çünkü bu yaşlara kadar olan dönemdeki müziksel gelişimde, bireysel farklılıklardan çok, bireyler arası benzerlikler ağır basar. Bununla bağlantılı olarak, bu dönemdeki müzik eğitimi, genellikle, bireysel farklılıklar üzerine değil, daha çok bireyler arası benzerlikler üzerine kurulur, temellendirilir⁵.

Görüldüğü gibi, çocuğun doğum öncesinde başlayan müziksel gelişimi, doğumla birlikte hızlı bir şekilde devam etmekte ve değişik ay ve yaşlarda farklı özellikler göstermektedir. Okul öncesi eğitim çağına gelindiğinde ise çocuğun müziksel yaşantısında gözle görülür bir şekilde çeşitlilik ve değişim yaşanmaktadır. Çocuğun, okul yaşantısıyla da desteklenen müziksel yaşantısı kendisini *müziksel işitme, müziksel söyleme, müziksel çalma ve müziksel beğeni* davranışlarıyla boyutlandırmaktadır.

Müziksel gelişimle ilgili araştırmaların büyük bir bölümü Piaget'nin kurucusu olduğu temel varsayımlara dayanmaktadır. Piaget gibi birçok araştırmacı, müziksel yeteneklerdeki değişimleri, bireylerin gelişimle ilgili çeşitli aşamaları yaşamalarıyla tanımlamakta ve “gelişimsel periyotlar konsepti”ni desteklemektedir. Buna göre Gooding ve Standley⁶ yapmış oldukları çalışmayla müziksel gelişim dönemlerini literatüre dayalı olarak aşağıdaki şekilde gruplamış ve dönem özelliklerini açıklamışlardır;

- a) Doğum öncesi dönem müziksel gelişim (0-40 haftalık gebelik)
- b) Bebeklik dönemi müziksel gelişim (0-12 ay)
- c) Erken çocukluk dönemi müziksel gelişim (1-2 yaş, 3-5 yaş)
- d) Orta çocukluk dönemi müziksel gelişim (5-7 yaş, 7-11 yaş)
- e) Ergenlik dönemi müziksel gelişim (11-20 yaş)

Kitabın konusu gereği 7-11 ve 11-20 yaş müziksel gelişim özellikleri kapsama dahil edilmemiştir.

Doğum öncesi dönem müziksel gelişim

Doğum öncesi dönem bir oluşum evresidir ve çocuklar bu dönemdeki uyarımlardan büyük ölçüde etkilenirler. Büyüme ve gelişmenin başlangıç noktasını oluşturması bakımından bu evrenin önemi daha da artmaktadır⁷.

Duyuma hissi, doğum esnasındaki en gelişmiş hislerden birisidir. Fetüsün işitme sisteminin gelişimi 35. hafta civarında tamamlanmış olur. Ancak fetüsün, gelişimi boyunca seslere verdiği tepkiler çok daha önceden görülmektedir. Fetüsün ilk olarak düşük frekanstaki seslere karşı tepki verdiği (19. haftada 500 Hz), daha sonraki haftalarda ise yüksek frekanstaki seslere karşı hassasiyet gösterdiği (33-35. haftalarda 1000 Hz ve 3000 Hz) belirlenmiştir.

İşitme fonksiyonu hamileliğin 20-25. haftaları arasında başlamaktadır. İstikrarlı bir şekilde sese tepki verme ise gebeliğin 28. haftasında gerçekleşmektedir. Yapılan araştırmalara göre dış işitme sistemi, hassasiyet ve frekans çözünürlüğü açısından gebeliğin yaklaşık 30. haftasında yetişkinlere benzer tepkiler verme yetkinliğine ulaşmaktadır. Gebeliğin 35. haftasında işitsel eşik seviyesi temel olarak yetişkin bir bireye benzer hale gelmektedir. Fetüs, 24-36. haftalar arasında ise müzikal ses ve motifleri duymakta, beyinde işleyebilmekte ve hatırlayabilmektedir. Yine aynı dönemler içerisinde yüksek ve geniş frekans aralığına sahip seslere karşı motor tepkiler görülmekte, sese karşı motor tepkilerde istikrar ve süreklilik izlenmektedir. Doğumun 38-40. haftalar arasında gerçekleştiği düşünülürse bu şu anlama gelmektedir; fetüs anne karnında iken işitebilir, tepki verebilir ve işitsel bilgileri öğrenebilir. Aslında beyin tarafından ölçülen sese verilen tepkiler yeni doğanlardaki sinirsel olgunluğun işaretidir.

Bebeklik dönemi müziksel gelişim (0-12 ay)

Doğumdan 12. aya kadar olan dönem müziksel gelişim için aktif bir dönemdir. Araştırmalara göre çocuğun bilinçli olarak yapılacak birtakım müziksel deneyimlere maruz kalması ve ailenin bu olaya dahil olması çocuğun müziksel yeteneklerinin gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bebeğin müzikalitesi, anne babanın müziksel ilgisiyle ve diğer çocukların tepkilerini taklit etmesiyle gelişir. Bebeklik süresince çocuklar sesleri işlemeyi, ritmik olarak hareket etmeyi ve şarkı söylerken seslerini kullanmayı sebep sonuç ilişkisiyle öğrenirler. Aslında çocukların doğuştan gelen çeşitli müziksel davranışları vardır. Araştırmalara göre bebeklerin müziksel yetenekleri iki nota arasındaki farkı ayırt etme yeteneğini kapsamaktadır. Melodilerin çizgisini ve perdesini hatırlama yeteneğine, zihinsel olarak uzun melodileri küçük parçalara ayırma yeteneğine sahiptirler. Ritmi anlarlar ve müziği hafıza konusunda bir destek olarak kullanırlar. Dahası, araştırmalara göre müzik, bebeklerde dikkat çekmek için, duygusal durumlarını düzenlemek ve işitsel motif yapılarını (tümce, ritim, gruplama gibi) öğretmek için kullanılabilir. Aynı zamanda müzik, bebeklerde anlamlı bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır.

Yeni doğan bebekler yetişkinlerin duyma aralığının alt kısmındaki frekanslara karşı daha hassastırlar. Bu frekanslardaki sesler insan konuşmalarından oluşmaktadır ve bunlara karşı olan hassasiyet bebeklerdeki dil gelişimini de desteklemektedir.

Bebeklerin doğum esnasında yaklaşık 8-11 saniye içinde sesin geldiği tarafa doğru döndükleri, 4. haftada sesin nereden geldiğini fark etmeye başladıkları (sadece önden ve arkadan gelen sesleri), yukarıdan veya aşağıdan gelen seslerin yerini fark etmesinin ise 7. ayda başladığı yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır. 3. aydan itibaren bebekler aktif şekilde müziğe tepki verebilirler; sese karşı dönerler, sallanırlar ve sesler çıkarırlar. 6-8 aylıkken her ne kadar hareketleri doğru zamanda gerçekleşmese de müziğe karşı ritmik hareketlerle eşlik ettikleri görülür. 11-12 aylık olduklarında ise duydukları müzikle senkronize bir şekilde nesnelere hareket ettirebilirler. Bebeklerin müziğe karşı eş zamanlı hareketlerde bulunmaları, müziği algılama biçimlerini de etkilemektedir. Bu nedenle müziğe karşı verilen bedensel ritmik tepkilerin ilk zamanlarda müzikle birlikte sallanarak pekiştirilmesi desteklenmelidir. Özellikle bir yaşına kadar olan dönemde, bebeklerin sesleri keşfetmeleri, koordinasyon ve motor yeteneklerinin geliştirilmesi için basit ritim ve ezgi çalgılarından yararlanılmalıdır.